

OPERAATIO LIBERO

SALALIITTOTEORIAT

Lauri Snellman, Merja Ellefson ja Jussi Hirvi

Suomen Operaatio Libero

Lisenssi CC BY 4.0

NETTISIVULTA KUULTUA

- Nettisivulla kerrotaan kadonneista lapsista. Katoamisen syyksi epäillään pedofiilirinkiä. Sivulla väitetään että Hillary Clinton ja muut valtaapitävät kidnappaavat ja kiduttavat lapsia, jotta he saavat lapsista kerättyä adenokrominimistä kemikaalia. Presidentti Donald Trumpin odotetaan järjestävän vallankaappauksen, joka viskaa pedofiiliherrat lukkojen taakse. Tiedot perustuvat mystisen sisäpiiriläisen tietovuotoihin.
- Miltä kertomus vaikuttaa?
- Miten sen todenperäisyyttä voisi arvioida?
- Mietittäväksi: miten salaliittoteoriat voivat vaikuttaa yhteiskuntaan?
- Laita vastaukset Flingaan!

SALALIITTOTEORIAM

- Salaliittoteoria on uskomus, että pahantahtoiset salaiset voimat manipuloivat tapahtumia kulissien takaa.
- Salaliittoteorian piirteet
  - Salajuoni: valtaapitävät käyttävät lapsia hyväkseen
  - Salaliittolaisryhmä: valtaapitävien kuppikunnat
  - Näennäisiä todisteita: ”sisäpiiriläisen” ”tietovuodot”
- Salaliittoteoriat paljastetaan faktantarkastuksella!
  - Selvitä tosiasiat luotettavista lähteistä!

SALALIITTOTEORiat JA MUSTAVALKKOINEN AJATTELU

- Salaliittoteoriat tarjoavat näennäisen yksinkertaisia selityksiä monimutkaisille tai uhkaavan oloisille tapahtumille.
  - Mitään ei tapahdu sattumalta, salajuoni liittyy yhteen erillisiä tapahtumia!
- Salaliittoteoriat nojaavat usein mustavalkkoiseen ajatteluun.
  - ”Paha eliitti” vs salaliittoteorian kannattajat
  - Syntipukkijahti
- Tapahtumista hyötyviä ja salaliittoteorian vastustajia voidaan syyttää salaliiton jäseniksi!

EPÄILYTTÄVÄN INFORMAATION TUNNUSMERKKEJÄ (FAKTABAARI)

1. Viestiä toistetaan tiheään.
2. Viestissä on huomiota herättäviä kuvia.
3. Viesti vetoaa vahvasti tunteisiin.
4. Viesti nojaa tarinankerrontaan.

EPÄILYTTÄVÄN INFORMAATION TUNNUSMERKKEJÄ (FAKTABAARI)

5. Viestin lähteet ovat outoja (esim. viesti piilottaa oman alkuperämaansa).
6. Hakukoneet löytävät saman viestin vanhemmilla päiväyksillä.
7. Viestin kuvat löytyvät toisista yhteyksistä.
8. Viestin levittäjä levittää muuta epäilyttävää materiaalia.

FAKTANTARKASTUS

- Faktantarkastus:
  - Vertaa materiaalia luotettaviin lähteisiin
  - Paikkaansapitävyys, myös viestin motiivit ja lähteet kannattaa selvittää
- Luotettavia tietolähteitä:
  - Uutiskanavat kuten YLE, MTV (varo diktatuurimaiden propagandakanavia!)
  - Tietosanakirjat kuten Wikipedia, Britannica.
  - Viranomaiset ja tilastopalvelut: esim. Tilastokeskus, THL, World in Data.
  - Opettajat ja tutkijat: Helsingin yliopisto (www.helsinki.fi), Etsi Ekspertti (www.etsixperti.fi).

QANON-VÄITTEIDEN SELVITTELYÄ

- Bellingcat (www.bellingcat.org) on selvittänyt Qanon-salaliittoteorian lähteitä ja taustoja. Sivustolta löytyy salaliittoteorian aikajana(The Qanon Timeline). Tarkasta 5 salaliittoteorioiden väitettä:
  1. Hillary Clinton on pedofiili
  2. Adenokromia käytetään huumeena
  3. Koronarokotteet sisältävät mikrosiruja
  4. Clintonin tukija Huma Abedinin ex-mies on seksirikollinen
  5. Räjähdys upotti Estonian
- Arvioi väitteet asteikolla valheellinen – epätosi – tosi ja pahantahtoinen – tosi.
  - Misinformaatio: epätosi mutta ei tahallinen
  - Disinformaatio: tahallinen valhe
  - Malinformaatio: vahingollisen informaation levitys (maalitus, vuodot ym.)
- Laita tulokset ja perusteet Flingaan. Mainitse käyttämäsi lähteet!

OVATKO SALALIITTOTEORIAT SALALIITTOJA?

- Vastaa Flingaan keskustelun pohjaksi:
- Miksi ihmiset uskovat salaliittoteorioihin?
- Millainen vaikutus salaliittoteorioille on yhteiskuntaan?
- Mikä motivoi salaliittoteorioiden kehittäjiä ja levittäjiä?

